

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 4:50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joi și Sâmbăta.

După înmormântare.

— Să-i ridicăm lui Vlaicu monument pe
Câmpul Libertății. —

Osămintele lui Aurel Vlaicu au fost depuse spre odihnă în cimitirul Bellu, cu onoruri, ce nu se dau decât regilor. A fost și el un rege în felul lui, și diadema ce strălucește azi în jurul numelui lui e desigur mai strălucită, decât podoabele multor capete încoronate.

Neamul românesc și-a achitat în mod demn datoria de onoare față de marele lui defunct; putem spune, că în vremile din urmă, n'am azistat la nici o înmormântare, care să fie luat proporțiile de jale obștească, cum am văzut manifestându-se cu acest trist și sguđuitor prilej.

Numai acum s'a văzut, cât de mult a cucerit inimile tuturor acest șoim al Ardealului, când și în satele cele mai obscure oamenii au lăcrămat, au rostit rugăciuni pentru odihna sufletească a eroului, și l-au bocit clopotele bisericilor, pe întreg cuprinsul locuit de români.

* * *

E aceasta numai o parte din recunoștința, cu care datoram față de ilustrul mort, rămânând ca restul să se achite cu aceeași demnitate, perpetuând memoria lui și transmitând-o ca pe o scumpă moștenire generațiilor viitoare, cari n'au avut fericirea de a-l cunoaște și a-i admira falnicile lui sboruri de cuceritor al văzduhului.

Locul, unde s'a prăbușit Vlaicu a fost cumpărat de prințul Bibescu și va fi împodobit cu monument; la București, Iași, Brașov, Blaj, Arad și Sibiu s'a pornit mișcare pentru ridicarea unui monument sau statui — și nu ne îndoim nici pe o clipă, că mișcarea va avea rezultatul dorit.

La Blaj s'a înființat fondul „Aurel Vlaicu” din contribuțiile profesorilor și elevilor gimnaziali, din venitele căruia

se va da în fiecare an un premiu celui mai bun elev în științele fizice, din clasa a VIII-a.

Dar aceasta e numai un început, cu care nu s'a achitat decât în parte datoria de onoare.

Și Blajul are datoria sfântă, de a ridica lui Vlaicu un monument vrednic, pe Câmpul Libertății.

Aici s'a ridicat el pentru *întăia* oră în văzduh — după ce a trecut Carpații — aici a fost aclamat cu frenezie de mii de oameni, când a încunjurat cu sborul lui falnic Câmpul Libertății, remarcând pentru a doua oră istorica însemnătate a acestei Câmpii; de aici a pornit sburătorul în turneu prin centrele românești și străine, storcând admirația tuturor; aici se succedează mii și mii de elevi, cari ar trebui să ia hrană sufletească dela monumentul, ce va vesti pomenirea lui Vlaicu.

Câți oameni au azistat la sborul lui Vlaicu, pe Câmpul Libertății?

Zece—cincisprezece mii?

Ei bine, să contribuie fiecare numai cu o coroană și avem o sumă însemnată, din care îi putem ridica lui Vlaicu un monument de toată splendoarea, pentru a eterniza gloria lui și sborul lui istoric, pe Câmpul Libertății.

Facem deci apel la toată suflarea românească, ce a luat parte la sborul lui Vlaicu în Blaj, să-și achite acest tribut de onoare; căci Blajul încă trebuie să-și aibă însemnătatea lui în perpetuarea gloriei marelui dispărut*).

Teologii din Pesta. Răspunsul nostru din Nr. 92. În chestia teologilor din Pesta, nu a mulțămît pe *Gazeta Transilvaniei* și astfel suntem nevoiți a reveni din nou. Ne pare rău, că în aceasta materie nu suntem pe aceeași bază de discuție cu *Gazeta Transilvaniei*. La timpul său presa noastră a fost în mare parte de părerea, că la amestecul nechemat al Rectoratului seminarial

*) Contribuțiile sunt a se trimite la adresa Redacției noastre.

din Budapesta autoritățile noastre bisericești să răspundă, rechemând pe cei 16 teologi în seminarele domestice.

Aceste măsuri le-am urgit și noi, când clericii noștri au fost luați la goană în *seminariile provinciale romano-catolice* și să mulțumim lui Dumnezeu, că atât împrejurările cât și măsurile drastice luate de unele superiorități seminariale ni-au asigurat atunci o biruință cât se poate de completă.

Azi nu mai sunt teologi români nici în Ungvár nici în Strigon, nici chiar în Oradea mare și 4 seminarii românești adăpostesc pe tinerii noștri răsleți și persecutați pretotizdena. În Budapesta însă, biserica noastră are deosebite interese, ca să-și păstreze poziția de până aci. La timpul său am arătat că de ce e de lipsă, ca cei câțiva tineri români să studieze teologia la *Universitatea* din Budapesta.

Teologii noștri din Budapesta au apoi unele drepturi câștigate, respectate atât de primății anteriori, cât și de superioritatea seminarială privitoare la cultivarea limbii și literaturii românești, au bibliotecă frumoasă și deprind în societatea lor o activitate întinsă literară, lucruri cari la seminariile din provincie nu sunt cunoscute. Prin urmare datoria lor e, ca din aceste drepturi ale lor să nu cedeze o iotă.

Dar absolut nimic. Ori îi place superiorității, ori nu. E altă întrebare apoi ca rectoratul ce dispoziții va lua în fața atitudinii românilor. În ultima analiză îi așteaptă seminariile domestice, dar postul lor de bunăvoie să nu-l părăsească. Că — *cei chemați* — încă sprijinesc pe clericii noștri în privința aceasta și Blajul a intervenit energic în favorul lor, putem asigura pe *Gazeta Transilvaniei*.

Căci lucrul e limpede. Teologii noștri au drepturi erezite acolo, pe cari superiorii sunt *datori* să le respecte, iar ai noștri datori să le apere. Orice tergiversare ori șovăire în cauză e pur și simplu o tradare, de care nu se va face nime vinovat. Și nu noi vom fi acum chemați, să ușurăm situația unui funcționar seminarial abuziv, care s'a amestecat în lucruri, ce nu cad în sfera lui de competență.

Sfântul Scaun și greco-catolicii din Canada. Cu datul de 18 August 1913 Congregația de propaganda Fide, publică o ordinațiune, care fiind de interes general o facem cunoscută aici. Prin aceasta i-se demândă episcopului gr.-cat. din Canada, ca clericii să se crească în seminar propriu. Seminaristii sunt datori să facă votul celi-

batului și nici unul nu poate fi hirotonit, care nu e celibe. Preoții, cari funcționează acum în Canada trebuie să fie toți nelunșurați sau văduvi fără copii. Ceice vin ca misionari din Ungaria sau Galiția pot fi numai celibi sau văduvi fără copii, cari au lucruviintare dela propaganda Fide. Deasemenea pot trece preoții latini funcționând ca greco-catolici cu permisiunea dela Sfântul Scaun.

Episcop gr.-cat. în America.

Foile americane aduc știrea senzațională, că Sf. Scaun Apostolic a numit pe *Stefan Ortinski* episcop al tuturor preoților și credincioșilor gr.-cat., locuitori în statele Unite. Toți greco-catolicii au fost scoși în urma acestei denumiri de sub jurisdicția episcopilor rom.-cat. și declarați supuși ai renumitului episcop Ortinski. Numirea aceasta va face încă mult sânge rău în cercurile șoviniste ungurești, și mai ales printre preoții ruteni maghiarizați, cari poartă acum de câțiva ani o înverșunată luptă cu Ortinski care a fost acuzat, că e maghiarofob și mare adict al Slavismului. O foaie ungurească să mângâie, că pe lângă acest episcop va fi în curând numit și un patriot bun de aici cu numele *Milosay Viktor*, care va ocupa funcția de vicar episcopesc *cum iure successionis*.

Numirea episcopului Ortinski cu drept jurisdicțional asupra tuturor greco-catolicilor încă nu o putem aștepta, deoarece oficios nu s'a publicat nimic până acum în această chestie, și nu știm cum e de a se înțelege această jurisdicție peste toți greco-catolicii.

Cronici Bucureștene.

— *Dela corespondentul nostru.* —

Ni s'a întors întreagă armata acasă. În o campanie purtată între împrejurări atât de vitrege, cum a fost în Bulgaria cea prăpădită, nu e mirare, că s'a încuibat holera în armată. O murdărie ne mai pomenită, o sărăcie legată cu atâ și o ură nelimpăcată primea pe soldatul român, care venia să oprească vărsarea de sânge și marșul dușmanilor asupra Sofiei. Când au văzut Bulgarii, câtă putere zace în cuvintele României pe care ei o socotiau vrednică numai de dispreț, nu s'au deșteptat din oarba lor truție, și au crezut, că dacă Bulgarul nu e superior Românului în arme, să-l omoare prin epidemii, cari grasează în toate războaiele, însă nu așa turbat cum le-a hrănit Bulgarii, aruncând cadavre în fântâni lăsând polnavi nelgrijiti, morți nelgropati, prin ce flagelul holerei a devenit puternic ca un uragan. Dar soldații români, cari și-au lăsat rămășițele pământeste în Bulgaria au făcut jertfă pentru cultură aducând pace, și jertfă pentru țara lor, care acum e mai tare ca ori când.

Cu bucurie am observat noi cei din Țară, că însuflețirea a fost de astă dată generală la toți Românii, cum e și cu dreptate, doar în noi toți un suflet bate. Ziarele „de dincolo” publicând informațiuni amănunțite despre operațiunile armatei române, au făcut cea ce era datorită lor. Sublime erau unele articole, în cari Românii noștri de sub stăpânirii streine își vărsau tot focul, ne mai gândindu-se la ochiul de Argus al procurorilor. Curajul singur e în stare să facă fapte mari, și n'ar strica, dacă Ardelenii noștri ar grăi mai apăsat cu asupritorii lor.

Curajul l'a ridicat pe Vlaicu, diu modestia lui, la înălțimi, la cari puțini streini s'au putut ridica. El a ajuns să umble cu atâta siguranță în aer, încât, dacă ar fi avut mai multă precauțiune, și n'ar fi răvnit într'una să facă zboruri din ce în ce mai grele, ar fi ajuns departe de tot, și oricât am fi noi Românii de ignorați din partea streinilor, Vlaicu ar fi ajuns, ca numele lui să fie pomenit și în cărțile de școală. A murit, lăsând în sufletele întregului neam o jale fără margini, însă a arătat, că progres fără jertfă nu este. Trainul liniștit nu e viață vrednică de om, trebuie luptă și sbucium și jertfă de sine, ca să poți face ceva.

Când lipsurile sunt mari, — și unde sunt mai mari ca la eroșitul nostru neam? — atunci și dragostea trebuie să fie mai mare. Românul ardelean — înțeleg pe cinstitul țaran, care muncește în sudoarea feței lui pentru înaintarea neamului — dacă are oameni cinstiți în frunte, își dă și bucățica din gură pentru biserica și școala lui. Dacă acestea nu stau la nivelul cuvenit, intelectualii conducători poartă vina. Crescuți pentru sine, pentru sine și trăesc, și — cum spunea cineva — dacă pentru neamul lor n'au decât cele mai umflate vorbe de dragoste, pentru singuraticile chestiuni de interes românesc vital, nu mai ajung. Intelectualii conștii și conștiincioși ar putea să ridice neamul nostru în Ardeal la fapte vrednice și asemenea cu cele săvârșite de cei din Regat.

Pentru aceasta e însă absolut necesar, ca Ardelenii să dea mai adeseori prin Țară, să o cunoască mai bine, să fie și ei cunoscuți mai bine, nu după cum ti descriu un d'alde Mangra, cari numai ură a știut sădi în sufletele de aici pentru cei mai mari oa-

FOIȚA.

Studentii nostri în excursiune.

Mișcarea sportivă pornită cu atâta însuflețire în toate centrele românești a aflat viu răsădit și în sânul tinerimii și a profesorilor dela școlile noastre din Blaj. Este doar de obște cunoscut, că studenții gimnazului au format după clase echipe de fotbalști bine trenați, cari pot sta la întrecere cu oricare institut similar. În orele de gimnastică și în dupăamiezile libere răsună câmpul libertății, râul dela Veza și grădina Internatului de „șmotul sportivilor noștri. „Henț”, „corner”, „gol” sunt noțiuni binecunoscute oricărui priman mai de dai-Doamne.

Cu drag ieu însă parte la excursiuni studenții. Micile excursii în jurul Blajului au un farmec deosebit pentru studenții din clasele inferioare.

Cu studenții din clasele superioare am încercat săptămâna trecută un sbor mai avântat, eșind la o excursie turistică în munți 76 studenți sub conducerea profesorilor Dr. Alex. Borza, Traian German, Dr. Oct. Prie și Petru Suci. Miercuri la amiază am plecat

cu trenul la Teiuș, pe un timp extraordinar de frumos.

În târgușorul fruntaș care este Teiușul am vizitat biserica românească veche și biserica romano-catolică, zidită de Ioan Corvinul în grațiosul stil gotic. În sunetul trimbiței, în glasul tobei și a veselelor cântări românești am mers pe jos până la Benic, de unde am putut admira în toată splendoarea lor munții văroși, Piatra Ceții, ținta excursiei noastre. Părintele Raica din Galda-de-sus ne-a condus până aci. În Benic ne primește subnotarul Hulea, care a fost avizat înainte de sosirea noastră, cu multă amabilitate, de dl primpretore Dr. Sava din Teiuș. Dl părinte Amos Frâncu, dl învățător și alți fruntași ne întâmpină la casele părintelui, care ne omeneste cu obișnuita-i ospitalitate. O parte a excursioniștilor a rămas aci pe noapte. Ceialalți au trecut în satele vecine Galda-de-sus și Cetea, unde au fost găzduiți cu multă dragoste de fruntașii satelor.

Ziua a doua a fost ziua încercării pentru tinerii noștri turiști. Des de dimineață am plecat la drum, întâlnindu-ne sub pădure toate trei cetele, care de care mai veselă și mai încântată de panorama ce ni se oferea la poalele munților. Puțini soviau; majoritatea înainta și urca grabnic colții împăduriti, nesocotind căldura și greutatea terenului. Cei dintâi, „șoimii” au sosit după ceasurile 10 în vârful pietrii, la înălțime de 1233 metri. Repede se aprind focurile, la

care băeții frig carnea și slămina adusă în sacii de turiști, în timp ce se adunau și ceialalți. „Urșii” au rămas sub piatră.

Arșița soarelui și setea nu ne-au lăsat să admirăm în pace largă panoramă care se desfășura jur împrejur, până la Blajul învăluit în ceață, până la Vulcanul și Detunata din Munții Apuseni. După ce am vizitat și „groapa” fără fund din marginea platoului pe care stam, am plecat în jos pe lângă colții fantastici numiți „călugări”. Repede am străbătut pădurea de fag și desișurile cu omeag galben în floare, ajungând pe o poiană admirabilă, presărată cu mii de brânduși și sofran sălbatic. În fugă nebună am coborât apoi la izvorul din vale, ca o armată ce dă asalt în strigăte și sunete de goarne.

Era aproape să cutropim pe tovarășii „urși” cari ne așteptau la umbra fericitoare a unor căpițe de fân. Uniți cu toții am urcat apoi dealul care poartă casele răslețe ale sătulețului Tecșești. Oamenii se ascundeau întâi, apoi ne priveau uimiți, cum urcam până la biserica bine îngrijită, pe unde rar se abate câte un nădrăgar de ungur. Și noi toți eram români, cu doine pe buze, cu veselie românească pe fețele îmbujorate de alergare! Cum ne salutau apoi de fericiti în frunte cu venerabilul părinte, după ce au constatat că suntem chiar domnișori români.

Un scurt coborâș până'n valea mănăstirii, și iată-ne pe toți desculți în apa clară a văii de munte, care ne recrează și ne

meni cum a fost Bunea și alții. Trebuie o legătură sufletească, doar avem toți un suflet! Altfel nu ne cunoaștem cum se cade. Gazetele sunt tendențioase, fiecare stă în serviciul cutărui partid politic, ori în serviciul alianței izraelite, cum e Dimineața, Adevărul, și în vremea din urmă și altele. Acestea din urmă publică cele mai infecte lucruri la adresa armatei și a vrednicului ei generalisim, Prințul Ferdinand, fiindcă la armată au fost tractați Evreii tot așa de aspru ca și Românii. Oameni învățați să trăiască pe ușor, fără multă osteneală, nu le-a convenit viața aspră militară, și de aceea acum injură armata în cel mai trivial chip. Și nu se găsesc procuror, care să-i învețe omenie!

*

E bună libertatea presei până la un loc, ca ori-ce libertate, iar când începe a strica, trebuie să-i pui granițe. Acum, când Regele și Prințul Moștenitor nu au cruțat nici o osteneală, pentru a ridica Țara la locul cel mai de cinste, nu e om cu mintea întregă, de omenie nici nu mai pomenesc, căci planta aceasta nu se prea cultivă, acela, care cu astfel de minciuni vrea să ne compromită neamul.

Delateiu.

Correspondențe.

Impresii de călătorie.

Aiud, Septembrie.

Când după un timp părăsești localitatea unde te-ai obicinuit cu toate, și revezi după un timp îndelungat regiuni și locuri de mult cunoscute și iubite, — sufletul ti-e cuprins

de diferite sentimente și impresii, ce ți-le produc vechile amintiri și vederea lucrurilor nouă de azi.

Plecând și eu anul acesta din orașu B. în care mi-am petrecut o parte însemnată a vieții mele, călătoream spre comuna mea natală D, unde aveam să-mi aranjez mai multe afaceri familiare, și mai ales pentru a prevedea cu îngrăditură locul ce mi-l-am ales din cimiterul din comuna mea, ca loc de vecinică odihnă, — și în cale m'am abătut pe la nepoții mei de văr din Aiud.

Vechi aduceri aminte mi-au reînviat o pagină a trecutului meu de peste 40 de ani, când cercetam școala din acest oraș arhișovinist, în care pe acele vremuri era încă de tot proaspătă memoria zilelor din anul 48.

Ca mic școlar, împreună cu fieiertat vărul meu Ioan, fost mai târziu preot în comuna Decea, câte mici șicane nu trebuia să îndurăm dela semenii și superiorii noștri deopotrivă, pentru singurul motiv, că eram români.

Azi lucrurile s'au schimbat. Românii au început a câștiga teren și a se întări și în acest oraș. O mână de inteligenți români conștii de chemarea lor românească lucră, umăr la umăr, în deplină armonie, la deșteptarea și întărirea românismului din oraș și împrejurime. O muncă sistematică, de sigur destul de anevoioasă mai ales în oraș, dar răvna trece piedecile, și oamenii aceștia, cari nu-și fac reclamă, azi deja să pot mândri cu rezultate pozitive în urma muncii lor desinteresate. În frunte merge cu o activitate zeloasă și obositoare parohul-protopop unit al acestui oraș, pe care l'ar putea avea de pildă atâți alți protopopi așezați în alte ținuturi și locuri, unde încă atâta s'ar putea lucra!

În loc de bisericuța mică de lemn, ce era așezată în o parte mărginoasă a orașu-

lui, azi românii din Aiud se pot mândri cu o frumoasă și încheptătoare biserică de zid, aproape de piața orașului.

La vederea noului edificiu al bisericii, mi-a făcut o adâncă impresie împrejurarea, că e zidită în nemijlocita apropiere a fostei mele locuință de student. Privind mai de aproape, m'a surprins foarte plăcut curățenia ce se ține atât în lăuntru cât și în jurul acestui lăcaș de rugă în apropierea căruia își are locuința protopopul român de aici. Jur împrejurul bisericii un adevărat parc de prea frumoase flori, frumos orânduite și foarte bine îngrijite.

Lucru care n'am cuvinte să-l laud în deajuns și să-l pun de pildă de urmat pentru toți ai noștri.

Curățenia și podoaba asta externă produce o adevărată desfătare și elevare sufletească în ochii trecătorului străin.

Din inițiativa și sub supravegherea și conducerea aceluiași protopop s'a încheat și un cor bisericesc în patru voci, la care iau parte aproape toți membrii inteligenții române din loc; doamne, domnișoare și domni împreună cu o însemnată parte de măseri și țărani români.

O frumoasă mișcare de încheagare și întărire românească, și aceasta vrednică de a fi imitată de atâtea alte centre și orașe în cari avem inteligență mult mai numărătoasă ca în acest oraș.

M'am depărtat din acest oraș cu cele mai plăcute impresii, cari n'am putut să nu le comunic pe calea aceasta publicului mare românesc, ca o pildă vrednică de urmat și ca un îndemn pentru cei ce știu să lucreze atât de desinteresat.

Correspondent.

întinerește. Cei mai iscușiți pătrund apoi pe căi prăpăstioase în vestita Cheie a Râmețului, care încă din vârful dealului ni se deslușise măreață și îndrăzneță în mijlocul pădurilor din cari se înalță. Cheia aceasta ne arată toată stările, toate formele prin care trece o cheie până ce ia ființă. Vedem crepăturile din munte, pe cari le tot lărgește apa rece care se strecoară de sus, până ce se naște o peșteră largă, cum sunt și aci în dreapta și în stânga. Pe urmă se surpă boltitura peșterii, iar apele năvalnice de dincolo de munte spală biruitoare din cale ruinile lor.

În cheia Râmețului mai stă și acuma o mică boltitură, o poartă minunată, pe sub care aleargă valea care de sigur va doborî-o la rândul său. Tocmai admiram această clădire măiastră a naturii, când privirea ni-se opri la câteva buchete admirabile de *siminic* (Edelweiss), care n'a fost încă descoperit de nimeni în cheia aceasta, la altitudine de abia 530 metri, când și la Intregalde abia coboară la 560 metri.

Veseli de această descoperire ne întoarserăm la tabăra de lângă vale, unde o sentinelă lăsată pentru paza sacilor și a pelerinilor ne îndemnă să plecăm la Mănăstirea Râmețului, pe urma cetei nerăbdătoare...

Mănăstirea clădită din pietri mari, necioplite este azi sură. Biserica de lângă ea e foarte strâmtă, reclădită și zugrăvită pe la anul 1809, din ruinele vechii mănăstiri, dărâmate de împăratul Iosif II. Cantorul ne

arată și o piatră cu inscripție slavonă pomenind un călugăr Simion dela anul 1670.

Soarele într'acestea coborise binișor către creasta munților, și toți simțeam un îndemn să ne grăbim, ca să nu înnoptăm pe cărările de pădure cari duceau de aci în jos pe vale în locul drumului spălat de apele mari ale anului din urmă. Codașii de până aci conduc acum convoiul nesfârșit de veseli excursioniști, în pas grăbit spre Geoagiu. De ce ne temusem, n'am scăpat noaptea a căzut pe noi când intrăm în satul fără seamă de lung, lipsit de oricare urmă de drum. O biată cărarușă ne face să ne încălcim în rădăcinile sălcilor, și să trecem garduri și punți primejdioase.

Sătenii se adună curioși în jurul nostru când intrăm în curtea părintelui Ciora, care găzduște întreaga ceată cu o rară ospitalitate. Cei mai mulți prind noi puteri și dor de călătorie pe luna plină, care se ridică încet de după deal. Sunt însă și slăbiți la puteri, raniți la picioare, pe cari îi ducem la ambulanța improvizată: două care cu boi, cari pleacă în pas domol prin satul Stremț la gara Teiușului. Grosul trupei pleacă în marș militar, pe glasul trîmbeței răgușite și a tobei sparte cine ști de care colț. Prin Geoagiu, Stremț și Teiuș e liniște. Doar câinii hăulesc ici-colo, feciori și fete petrec în grupuri pela porțițe, când trecem noi în vesele marșuri românești, făcând să tresară

de bucurie și mândrie inima acestor înțelegători și deștepti țărani.

Numai în tren se vede ce obosiți suntem după călătoria de o zi lungă și caldă. La Blaj ne trezim din somn cu regrete pentru odihna întreruptă și cu dorul, să ne vedem cât de curând iarăș la drum, într'o excursie frumoasă și instructivă ca cea dela Piatra Ceții.

(ab).

Cugetări.

Amestecarea limbilor închipuiește dejosirea omului; limbile dela Rusalii preamărirea lui Dumnezeu.

Limbile au fost de foc. Sunt două focuri în lume: focul Rusaliilor, care arde păcatele și focul lumii, care trezește poftetele păcătoase. Unul luminează calea spre ceriu, iar altul conduce la iad.

Să se coboare focul Rusaliilor, căci lumea e rece și întunecoasă.

Dumnezeu dă viață fiecărui om... dar așa de puțini știu s'o prețuiască.

Din Dej.

la 18 Sept. 1913.

Impresia morții lui Vlaicu la noi. — Prelegeri populare.

Glasul clopotelor bisericii gr.-cat. nici odată nu mi-s'a părut mai dulc ca în frumoasa și totodată jalnică zi de azi, când vesteau, că departe peste falnicii Carpați între suspine amestecate cu glasuri cucernice de tropare, neamul nostru își îngroapă o nădejde, cine știe, poate pentru totdeauna... Și glasul metalic pătrunde prin seninul zilei frumoase de toamnă prin văi și codrii până în satele vecine, ca o solie, ce duce numai suspine bietului țăran Român, ascuns prin văile și marginile orașului. Gheorghinele își mai scot capul prin brațelele de fier a gangurilor și mișcându-și creștetul par'că șoptesc în tainicul lor glas scumpului mort. Adio... adio...

Ne-ai cauzat mare durere, falnice Lucafăr, ce-ai înseninat cerul înorat al neamului nostru. Ne-ai pricinuit mare durere cu moartea Ta, Vlaicule! Dar ce să facem împotriva sortii care a zis: Ai fost stea călătoare, soarta acesteia a trebuit să te ajungă, să verși lumină, să strălucești ca un soare, apoi să dispari în lumea basmelor și a Feților frumoși... Ne mângâie însă faptul, că tu ai murit ca un erou. Erou ești tul Numele tău în neam și în neam...

*

Solia sfântă de preot atunci e frumoasă, când e îngreunată cu lupte, suferințe și abnegare de sine. E de tot frumos apoi când cineva fără de a ține cont de aceste piedeci, râvnește ca să vadă poporul nostru scos din întunerecul neștiinții, să-l vadă îndestulit și ridicat la o treaptă cu celelalte popoare civilizate. Și în jurul nostru, cu bucurie trebuie, să constatăm, că se fac mișcări cari ținesc la ajungerea scopului de mai sus, atât din partea unor clerici însuflețiți, cât și din partea unor preoți zeloși.

La stăruința M. On. D. protopop Ilariu Boroș, președintele despărțământului Dej al „Asociațiunii”, clericii din tractul D-Sale, patru la număr, au ținut mai multe prelegeri populare, împărțindu-se în două grupe. Una compusă din clericii: Valeriu Cosma, Gavrilă Péter și Romul Hossu au ținut prelegeri prin jurul Ilenzii mari în mai multe comune, având de obiect al prelegerilor „Originea neamului românesc” G. Péter, „Folossele școlii conf.” V. Cosma și „Alcoolismul” R. Hossu. În jurul Dejului dl cleric George Mânzat și anume în comuna Gâlgău, cu ocazia adunării despărțământului a ținut prelegerea despre: „Sfânta noastră limbă”. În Ciceu-Giurgești prelegere (cu schopticonu) despre alcoolism, în comuna Codor despre Podaabe, după aceea însoțindu-l și dl preot din Gichișul de sus Vasile Lazar, au ținut ambii în Gichișul de jos, Târciu și Maia în fiecare sat câte 2 prelegeri mai ales despre port, alcoolism și pomărit. Dl Vasile Lazar a mai ținut despre port în comunele Șigău și Zapărți, în locul din urmă fiind însoțit de dl preot din Suarăș, Teodor Pop, care a ținut prelegere despre Alcoolism.

Li-se cuvine toată cinstea, atât dlui președinte cât și preotului tinăr și clericilor însuflețiți, cari de multe ori prin ploii și tină peste colnicile pădurilor peregrinau

dintr'o comună într'alta, mai ales, că prin jurul Dejului cu totul era ruptă comunicația între sate așa că în multe locuri caii și trăsură părintelui Lazar înnota prin noroiul de pe râturi și poteci de pădure.

Dumnezeu să Vă ajute tineri Aposoli în calea ce ați apucat.

B

Reviste.

Conflictul japonezo-chinez. Din îndepărtatul orient vin știri tot mai neliniștitoare privitoare la un conflict între China și Japonia. Consolidarea statului chinez nu e privită cu ochi tocmai buni din partea Japoniei, care are mari interese naționale și economice ca să-și păstreze poziția dominantă în estul Orient. Până când republica chineză a fost bântuită de toate mizeriile războiului civil, Japonia avea mare nădejde, că va avea destulă ocazie, ca să se amestece în afacerile interne ale chinei. Războiul civil însă s'a terminat cu învingerea strălucită a guvernului și astfel căpeteniile răscoalei dimpreună cu urzitorul republicei chineze au trebuit să se refugieze în Japonia. Învingerea guvernului chinez a produs mari îngrijorări în Tokio, iar presa japoneză pretindea declararea războiului. Când apoi au mai fost omorâți și alți 3 japonezi în Nanking, guvernul japonez sub pretext, că apără pe cetățenii săi domicilianți în China a transportat câteva sute de marinari în Nanking dar a declarat, că nu are intenții războinice și respectă integritatea teritorială a Chinei. Cu toate aceste declararea războiului se așteaptă în tot momentul.

Limba românească în bisericile din Basarabia. Petersburg 7. — Sinodul a recomandat episcopilor din Kișinău, Podolia și Cherson, să numească în acele districte preoți cari să cunoască limba moldovenească deoarece aceasta trebuie să devină acolo limba de predicățiune religioasă.

Pacea turco-bulgară. Delegații turci și bulgari au căzut într-o toată de acord cu privire la stipulațiile de pace. Chestia de naționalitate au rezolvit-o astfel, că turcilor de sub sceptrul bulgar li-se îngăduie timp de patru ani, după care sau emigrează, sau se supun legilor bulgărești. Altcum turcii sunt declarați de egal îndreptățiți întru toate cu bulgarii.

Funerariile lui Aurel Vlaicu.

Din discursurile funebre.

Arhierul Teofil.

„Sufletul nostru ia parte la gioaznică durere. Ce putem spune de această întâmplare! Numai faptele pot vorbi. A trecut s'a dus.

Chiar acum, când ne ducem să însoțim la ultimul locaș, ceea-ce ne-a fost mai scump, mai drag, să se știe: ce deșarte sunt bucuriile pe lumea aceasta. Moartea are săgeți felurite, cu cari lovește ori când. Averea noastră, frumusețea, se duc, podoabele cari rămân însă sunt celea sufletești. Scopul vieții acesteia e datoria. Vlaicu și-a îndeplinit-o cu sfințenie.

„El n'a murit, ci doarme. Nu poate muri, are drept să trăiască, va trăi în amintirea noastră. Avem destule motive să plângem, însă ne mângâie revederea în cercuri. El s'a ridicat prea sus prea aproape de soare... și a căzut. Vlaicu s'a înălțat, a căzut, dar merge la tatăl ceresc să-și ia răsplata meritată.

Numele lui Aurel Vlaicu va fi purtat din gură în gură atât cât vor fi buze ca să-l pronunțe, atât cât vor fi ochi ca să-l plângă!...”

*

Discursul ministrului de războiu.

Scumpul meu Vlaicu,

Se cuvine să cinstim înainte de toate virtuțile ostășești, despre cari ai dat dovadă strălucită în timpul campaniei, când prin recunoașterile ce ai făcut cu aeroplanul tău ingenios, ai adus armatei neprețuite servicii.

Din ordinul Maj. Sale regelui României vin să-ți depun pe piept „Virtutea militară”. Acesta este ordinul, care se dă numai barbaților înzestrați cu cele mai înalte calități, cari sunt cei mai mari fii ai țării românești.

În numele armatei, care te plânge îți aduc ultimul salut, iar părinții tăi să nu piardă curajul ci să fie fericiți și mândri că au avut un fiu ca tine.

Dea Domnul Dumnezeu ca pământul ce va îngropa țărina ta să rodească și alții fii de seamă ta, pentru mândria noastră.

Dormi în pace!

*

Discursul dlui Dr. V. Niculescu.

Jalnic neam românesc.

Mă adresez cu acesto cuvinte, fiindcă aici nu e vorba de o înmormântare obișnuită, nu e vorba de mortul unei familii sau a unei oomune, ci e vorba de mortul neamului românesc. Aici el este întreg acel neam și jalea pentru el e a României libere, ca și a Ardealului și țării ungurești și Basarabia îl plânge pe Aurel Vlaicu.

Eu viu trimis de presa de peste munți. Viu din țara codrilor de brad, din țara celor trei milioane și jumătate de frați robiți, ...Viu să aduc prinosul presei de peste munți. Această presă, pe care o fac mucenicii condeiului, martirii cu spectrul temniței în spate, a fost cea dintâiu, care a înțeles sublimul plan a lui Vlaicu. Ea l-a încurajat, idealistă cum e, a dat tot ajutorul idealistului Vlaicu, ca acesta să-și desăvârșească opera. Lumea din țară se purta cu nelcredere față de planurile lui Vlaicu. Când însă acesta a încălecat pe pasărea sa măiastră și-a pornit să cucerească văzduhul, să rupă gloria din

soare, și să se scalde în lumea eterică a văzduhului, nepăsarea de până atunci s'a schimbat deodată într'un sentiment de evlavie. Iar astăzi Vlaicu e idolul Românismului întreg. Acesta vine să-și plece genunchii la mormântul lui și să se roage ca unui sfânt...

Eram în toiul grandioaselor serbări dela Orăștie. Un sentiment de înălțătoare mândrie ne stăpânea. Știam, ca Vlaicu are să treacă Carpații cu aeroplanul său și să vie la Orăștie. Infiorarea acestui sentiment sublim avea să facă din serbările dela Orăștie cea mai strălucită manifestație a Românismului. Ne pregăteam deja să trimitem această veste în toate părțile.

Dar grozav! Deja în prima zi a serbărilor ne vine solia, care ne vestește cea mai grozavă tragedie. Vlaicu căzuse trăsmit la poalele Carpaților. Și sărutarea pe care i-a dat-o moartea în fața munților superbi și îndărătnici a cutremurat toată frunza codrilor și jalea s'a așternut ca plumbul pe sufletele noastre. În locul soliei, care avea să vestească cea mai înălțătoare glorie: împreunarea și unitatea sufletului românesc, a trebuit să trimitem vestea grozavei tragedii... Astăzi tot Ardealul jalește. E doliu în toate colile, cei din frunte ca și cei de jos plâng pe eroul, care simbolizează cel mai înalt și mai sublim ideal, după care insetăm de veacuri. Noi am rămas tot robi gliei blăstămate...

Din această glie, din pământul dela Biniți, udat de atâtea lacrimi și îndoliat de atâtea jale, iată aducem o fărâmitură. O punem aici alături de sicriul lui Vlaicu, o amestecăm cu pământul liber și jurăm, că nu ne vom lăsa până când din amestecul acesta de pământ, din țărina asta sfântă nu se va renaște eroul, nu va veni Fat frumosul, care... să ne dea prilejul de a serba cea mai grandioasă serbare a românismului...

Presa de peste munți își ia prin glasul meu rămas bun dela tine scumpul nostru tovarăș de gânduri. Ea nu te va uita nici odată și în coloanele ei îți va ridica monument neperitor mai tare decât metalul.

Mergi liniștit spre culmile, după cari ai insetat viața ta întreagă. Acolo te așteaptă nemurirea, pe care așa de mult o meriți".

Diverse.

Cătră On. Cetitori. După ce suntem deja cătră sfârșitul anului, și unii dintre On. abonenți nu ni-au trimis până acum încă nici un crucer, nici din restanța anilor trecuți și nici din abonamentul anului curent, — venim a-i ruga cu tot respectul, să binevoiască a-și aduce aminte de noi și să ne trimită o parte din prețul abonamentului. Vedem și noi că anii acestia au fost slabi și criză financiară pretotindenea, dar pentru noi au fost într'adevăr cei mai răi. Dar detorința trebuie să ni-o facem cu toții.

Administrația.

Intru amintirea lui Aurel Vlaicu. Eri la orele 10 a. m. s'a ținut în biserica Sf. Gheorghe-Nou parastasul pentru pomenirea de 9 zile a lui Aurel Vlaicu. La

acest parastas a fost invitat a lua parte întreg clerul Capitalei în frunte cu P. S. Arhiepiscopului. Inițiatorul acestui parastas a fost societatea clerului Român „Ajutorul“, care asemenea a invitat pe toți admiratorii marelui român să ia parte la acest parastas.

Tot într'u amintirea lui Vlaicu, consiliul comunal al Capitalei a hotărât ca actuala stradă a Țăranilor să se numească pe viitor *strada Aurel Vlaicu*.

*

Duminică în 22 Sept. n. în Teiuș, după s-ta slujbă d'zeiască, s'a celebrat parastas pentru odihna sufletului lui Aurel Vlaicu, iar în predică s'a făcut pomenirea vrednică a celui dispărut.

În pântecelul Vesuvului. Profesorul Maladra dela observatorul Vesuvului a întreprins cu profesorul Stortz și cu mineralogul Iacobi din München o călătorie de studii în pântecelul vesuvului. S'au pogorât în crater până la adâncime de 370 m. Expediția a durat 8 ore.

Concurs. La masa studenților academici „Dr. Aurel Mureșan“ din Cluj, sunt a se înainta cererile pentru locurile libere până la 1 Octomvrie n. c. la Direcțiunea institutului de credit „Economul“ Cluj. Cererile vor fi însoțite de următoarele documente: a) indice ori atestat de maturitate; b) atestat despre starea materială a părinților, precum și despre numărul membrilor familiei; c) declarație, că au luat act de conținutul regulamentului „Mesei“ și se vor conforma aceluia. Beneficiarii din semestrul trecut, cari nu au satisfăcut condițiilor și nu se vor scuza temeinic, nu vor fi luați în samă. Direcțiunea institutului „Economul“.

Intrunire de 10 ani. Abiturienții gimnaziului din Năsăud, cari în anul 1904 au absolvat clasa a VIII-a sunt recercați ca să se întrunească în 4 Octomvrie a. c. la 8 ore a. m. în Năsăud.

Despre participare să avizeze fiecare pe Cornel Sanjoan profesor în Năsăud, cel mult până în 2 Octomvrie a. c. Ponor în 20 Septemvrie 1913. *Vasile Bocșan*, paroh.

Invățământul în Cuadrilater. O comisiune a ministerului de instrucție C. Dissescu însoțit de Gh. Lascar secretar general, de Ottescu, Clinciu, inspectori școlari și de administratorii Cassei școalelor și a bisericii precum și de doi interpreți au plecat în noul teritoriu anexat pentru a studia organizarea învățământului în Cuadrilater.

Comisia va vizita orașele Turtucaia, Dobrici, Balci și Siliștea.

Vizita Impăratului Wilhelm al Germaniei la Konopist și Scönbrun. Din Viena s'a anunțat, că Impăratul Wilhelm al Germaniei va sosi în ziua de 23 Octomvrie st. n. în castelul din Konopist, pentru a vizita pe moștenitorul de tron austro-ungar arhiducele Francisc Ferdinand. Impăratul Wilhelm va lua parte la vânătoarea ce se va organiza cu aceea ocaziune. Dela Konopist, Impăratul Wilhelm va pleca la 25 Octomvrie la Viena, urmând a vizita pe M. Sa Impăratul Francisc Iosif la Schönbrunn. Din cauza acestei vizite M. Sa monarhul a renunțat la călătoria plănuită pe 25 c. la Budapesta resp. la Gödölő.

Delegațiunile. În cercurile politice se vorbește, că delegațiunile se vor întruni în Novembre a. c. Consfătuirea prealabilă se

va ocupa cu expozeul contelui *Berchtold* și cu budgetul.

Sesiunea primă va fi în Ianuarie, iar materia ce se va pertracta, va hotărî-o consiliul ministerial comun.

Mâncăți de sălbatici. Geologul de origine americană *Henry Wagner*, pentru înmulțirea cunoștințelor sale a plecat în „Guinea nouă“, unde rătăcind prin locuri necunoscute a fost prins de sălbateci, cari măcelărindu-l l-au mâncat.

Din Antwerpen asemenea s'a anunțat, că călătorii de pe vaporul „Albertille“ veniți din ținutul Congo vorbeau, că la plecarea lor de acolo, auctoritățile erau neliniștite din cauza sorții alor 2 ofițeri și 25 ostași gradați trimiși pentru sufocarea revoluției unui trib, cari de vre-o câteva săptămâni nu se mai întorc. Părerea e, că și aceștia au căzut jertfă poftei de mâncare a sălbaticilor.

Logodne princiare. Luna Octomvrie a. c. va fi pentru Dinastia României de o însemnată epocală prin serbarea alor două evenimente importante. Principele *Carol* fiul moștenitorului de tron al României, se va logodi cu marea ducesă *Olga*, fiica cea mai mare a Țarului Rusiei.

Imediat după acest eveniment, moștenitorul tronului grecesc principele *George*, se va logodi cu principesa *Elisabeta* a României.

Solemnitățile acestor logodne princiare sunt aranjate deja în cele mai mici amănunte și se vor face cunoscute în mod oficial cel mult până la 15 Octomvrie viitor.

Șovinism ridicol. Într'o mare comună slovacă a voit banca cehă „Usztredna Banca“ să-și deschidă filială. Se înțelege, că pasul acesta al băncii ceha a fost conziderat de auctoritățile competente ca o trădare de patrie. După mari greutatea apoi, banca de abia aflânduși un local potrivit pentru scopurile sale, și-a transportat biroul și-a numit oficialii de lipsă începând operațiunea sub auspiciile cele mai bune. La 3 zile înse vine primpretorele cu doi jandarmi în localul băncii și, provocându-se la scrisoarea oficială a medicului cercual, a poftit pe cei din lăuntru să părăsască localul care a fost imediat încuiat. S'a constatat apoi, că medicul cercual a făcut arătarea că localul e jilav și primejdios pentru sănătatea oficialilor, iar primpretorele, durându-l înima de sănătatea cehilor i-a dat afară din local și pe ușă a pus sigilul preturei din Nagymihály.

Advocat român în Bandul de Câmpie. Dl. *Dr. Aurel Rusu*, fiul parohului nostru din Șeulia de câmpie, care zilele trecute a trecut cu bine examenul de liberă practică advocațială în Târgul Mureșului, își va deschide cancelaria de avocat în Bandul de câmpie. Dl. Rusu este primul avocat în acest jur românesc.

Căsătorii moderne. Foile franceze mărturisesc, că în Franța sunt 1,800.000 de părechi căsătorite, cari n'au prunci, 2,400.000 părechi, cari au câte un prunc, și 2,650.000 părechi, cari au câte 2 prunci. Asta însumă, că aceste 6,850.000 de părechi căsătorite (13,700.000 indivizi) au 7,700.000 de urmași, ceea ce reprezintă într'o generație de oameni o scădere de 44%. Scăderea aceasta nu pot să o repareze deplin urmașii părechilor acelora căsătorite, cari au mai mulți de 2 prunci.

La fondul Dr. P. Șpan, pentru ajutorarea copiilor de Moși, aplicați la meserii, au mai dăruit: Alexandru Ciura, prof. (Blaj), cor. 2 Romul Cosma, învățător (Stupini), 70 bani; Virgil Comșa, șef contabil la banca „Agricola“ (Hunedoara), cor. 5 și Demetriu Gălcă, econom (Brașov-Stupini), 70 bani. Starea fondului, incluziv, 50 bani interese capitalizate, cor. 1,548.30. Pentru prinos aduce calde mulțumite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: Victor Tordășianu, prezident.

Jertfele aviatice după „Standard“ începând din 1908 până în 11. Septembrie 1913. au fost 343. În 1909 au fost 3, în 1910 deja 29, în 1911 au fost 76, în 1912 au ajuns numărul de 117 și în 1913 până în 11. Septembrie au fost asemenea 117. În acest restimp (1908—11. Sept. 1913) au căzut jertfe aviatice din Franța 96, din Germania 78, din Statele unite 51, din Britania 37, din Italia 23, din Rusia 21, din Austro-Ungaria 8, din Elveția 6, din Belgia 5, din Grecia, Iaponia și Argentina câte 3 din România și Sina câte 2, din Brasilia Peru, Olanda, Chile și Montenegro câte 1.

Holera. Pe lângă toate măsurile luate holera nu a putut fi înădușită. În Budapesta unde de 9 zile nici o confirmare nouă nu s'a constatat, s'a ivit Sâmbătă de nou 2 cazuri suspecte despre cari s'a constatat, că e holera aziatică. În comitatele bănățene se întinde holera mereu, și s'a constatat și un caz la fabricile de fier din Anina, ceea ce a produs o mare consternare între muncitorime. În România după cum anunță „Seara“ sunt 185 comune infectate cu 1163 bolnavi vechi, 87 confirmări noi, 55 morți și 101 vindecați. Până în 4 Septembrie au murit de holeră 1242 inși.

Partea Literară

Lytton Bulwer.

Ultimele zile ale orașului Pompei.

— Roman. —

În românește de: AUREL B. GAJIA.

(Continuare). (10)

— Copilă! — strigă preotul, prinzând pe Nydia de umăr. — Vai ție, dacă îți bați joc de mine. Te fac praf și cenușă!

— Îți spun adevărul! Până ce noi povestim aici, Ione petrece la Arbaces. Dumnezeu cu tine, eu mi-am împlinit datorința.

— Stai! — strigă Apaecides, punându-și mâna pe frunte. — Dacă aceasta e adevărat cum ași putea să o scap? Se poate nici să nu mă lase să intru la Arbaces. Nu cunosc coridoarele încălcite ale casei.

— Imi dimit slavul și vino tu cu mine să-mi fii însoțitorul. Te petrec până la ușa secretă a odăii. Adu-ți cu tine și armă, vei avea lipsă de ea.

— Așteaptă-mă un moment! — zise Apaecides și dispăru într'o încăpere laterală a templului. Peste puțin iarăși se reîntoarse. Și-a luat o haină largă, ce îi acoperea îmbrăcămintea preotească.

— Vai ție Arbaces de cumva vrei să

nefericești pe sora mea — zise scrâșnind din dinți. — Vai ție, că și zeii își vor răsbuna asupra ta.

După aceea Apaecides plecă cu oarbă de-alungul străzilor pustii, către locuința lui Arbaces, unde Ione sosise cu mult mai înainte.

La vederea sfinxilor, Ione încă se cutremură, ca și fratele său în zilele trecute.

Sertorul negru făcu semn Ionei să intre mai înlăuntru. În mijlocul ambului o primi însuș Arbaces. Luminile ardeau aruncând razele lor strălucitoare asupra scaunului din os de elefant.

Egipteanul conduse oaspele prin mai multe odăi, pe pereții cărora se aflau picturi prețioase. În jurul pereților steteau cele mai frumoase statuete a sculptorilor greci. Printre stâlpi dai de dulapurile încărcate cu pietri scumpe.

În câteva odăi sclavele o salutau îngenuchind înaintea ei.

— Am auzit de multeori, că ești avut — zise Ione — dar nici n'am visat să fi stăpân peste atâtea bogății.

— Aurul e cel mai atrăgător mijloc aici pe pământ — adăuse Arbaces.

Egipteanul astut voia să influențeze cu bogăția asupra Ionei, ca aceasta să intre în serviciul zeiței Isis.

Ajunseseră într'o antișambră, ce era împodobită cu covoare tivite din argint. Arbaces bătu din palme și ca prin minune din padiment se ridică o masă încărcată cu tot felul de mâncări și beuturi gustoase, iar pentru Ione așezară un fotoliu prețios. Muzica încă nu lipsi.

Ione sta mirată.

— Ca și când aș fi ajuns aici din țara poveștilor — zise zimbând.

— Zeița Isis ne încercă cu bogății și distracții. Noi nici nu dorim să comunicăm cu lumea.

— În schimb vă cercetează lumea, — adăuse Ione.

— Da, pentru ea să ne ceară sfatul și profetia, care o plătesc cu aur scump. Ferice de preuteasa, pe care Isis și-a ales-o să-i fie mijlocitoare cu lumea.

Ione se ridică și căută pe fratele său.

— Indată îl vei vedea — răspunse Arbaces — mai întâiu însă permite să-ți povestesc o minune, pe care o pot săvârși în calitate de servitor al zeiței Isis.

Ione privi curioasă la egiptean.

— Zeița permite servilor ei să cunoască trecutul și viitorul. Ba unora le dă putere să vorbească și cu spiritele.

— Și ție ți-a dat puterea asta? — întrebă Ione.

— Da — răspunse egipteanul.

— Cunoști și viitorul meu?

— Cunoasc. Și tu poți să-l cunoști numai să privești cât de puțin în gloria zeiței Isis. vrei?

Ione se cutremură. Se cugetă la Glaucus și la timpul când va fi a lui.

Arbaces o prinse de mână și o conduse prin foișor. Perdelele se daseră la o parte, ca și când ar fi fost mișcate de spirite. Auzi și un cântec minunat. Coborând dreptii ajunseră în grădină.

— Unde mă duci Arbaces? — întrebă Ione mirată.

— Uite colo, — răspunse egipteanul arătând spre un edificiu mic. — Acela e un

templu dedicat zeitelor. În locuri de acestea realizăm intențiunile noastre.

Ajunseră într'un ambit strimt, al cărui perete de dindărăpt îl acopere o perdea neagră. Arbaces o dase la o parte și Ione intră.

Era întunecet besnă.

— Nu te teme — zise egipteanul. — Indată se face lumină.

Și în adevăr niște raze strălucitoare încep să împăștie întunerecul. Incetinel Ione observă, că se află într'o odaie, a cărei pereți, sunt obduși cu un postav negru. În mijlocul odăii era un altar mic și lângă el un scaun de bronz cu trei picioare. Pe unul din pereți observă atârând un cap mare cioplit din marmoră neagră. Era statuia zeiței Isis.

Arbaces se apropie de altar. luă o cutie de aramă și o goli pe scaunul cu trei picioare. De-odată se produse o flacără lungă, violetă; egipteanul se postă lângă Ione și ea îl auzi borborosind câteva cuvinte neînțelese. Perdelele se dase într'o parte și Ione văzu o regiune de tot frumoasă: arbori stufoși, ruini, alea îi desfătau privirea. De-odată se apropie de ea o umbră. Fantoma deveni tot mai clară până ce se putea observa bine figura Ionei.

Prifeliștea de după spatele fantomei dispăru repede, ivindu-se templul zeiței Isis.

Apare mulțimea sclavelor trecând prin o poartă mare, aducând pe o pernă o haină preotească, împreună cu alte insignii pe seama preoților zeiței Isis.

— Aceasta e soarta ta — șopti Arbaces — trebuie să fii preuteasa zeiței Isis.

Ione se cutremură. Perdeaua neagră s'a îmbinat de nou, iar fantoma dispăruse.

Frumoasa fată neapolitană voia să scape, dar Arbaces o reținu.

Atunci din buzunarul fetei căzu o epistolă. Arbaces se plecă după ea. Era a lui Glaucus, pe care o scrisese Ionei.

O ești repede și apoi zise cu ton amenințator.

— Mai bucuros vreau ca muntele să strivească orașul, decât să mă învoiesc ca să te măriți după acel atenian. Ești și vei rămânea în stăpânirea mea. Mai mult nu vei conveni cu lumea, căci acum te slujesc de preuteasă a zeiței Isis.

Ione fu cuprinsă de desperare. Cu o putere supraomenească se smulse din mâinile contrarului său, se repezi la ușă dar acesta o urmări. Atunci fata își cercă refugiul lângă altar. Egipteanul și aici voia să o urmeze, dar simți de odată, că o mână de fier îl prinde de umăr. Se reîntoarse repede și zări fața lui Apaecides.

— Oprește! — borborosi egipteanul — ce furie v'a trimis aici?

— Ate — zeița răsbunării — strigă Glaucus și se aruncă asupra egipteanului. Într'aceea Apaecides ridică pe sora sa leșinată și o păzea cu un pumnal ascuțit. S'a decis, că va străpunge inima egipteanului, dacă Glaucus n'ar izbuti cu Arbaces.

Cei doi dușmani se țineau strâns îmbrățișați. Fiecare căuta după grumazul celuilalt. Amândoi erau puternici și se luptau cuprinși de furie. Ajunseră aproape de altar când se trântiră lovindu-se de stâlpii de marmură din apropiere. Apoi s'au despărțit să respire puțin. Arbaces se rîzîmă de stâlp Glaucus stetea câțiva pași mai departe.

— Sfântă Zeiță! — stigă Arbaces, privind icoana zeiței, — scapă servul tău de acest demon, ce profanează templul și necinstește pe servul tău.

Icoana pare că a început să se miște. Fața ei o încunjurată limbi vineții de foc, ochii păreau ca doi jărătici.

Glaucus palizi văzând aceste. Iși pierdu aproape conștiința și Arbaces nu lăsă să-și vină în ori.

— Mori! — nenorocitul!

(Va urma)

Despre viața curată. Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

Sf. Ieronim zice, că e aproape cu neputință să se afle vreun bețiv cu viață curată. Vinul, berea, vinarsul, revoluționează întreg trupul: aprinde sângele, irită sistemul nervos, turbură fantazia, întunecă mintea, slăbește simțul de rușine, și în astfel de momente e de ajuns o mică scânteie, o mică ispită și căderea morală e sigură.

Poate să-mi replici vre-un cititor: asta nu-mi sună mie, în viața mea nu am fost beat. Bucuros te cred, dar pentru aceea să nu crezi, că tu n'ai avea lipsă de grijă. S'a întâmplat nu odată, ci de nenumărate ori, că tineri, la vre-o petrecere sau banchet, așa zicând au fost siliți să bea, nici nu s'au îmbătut, au fost numai așa în voie bună — și au căzut în păcate. Fiind trezi, desigur ar fi învins ispita, însă sângele aprins i-a dus în ruină.

E ceva foarte natural, că celce se uită bine în fundul glăjuții se expune și la mai mari primejdii. După cum citeșc la un medic reamint: într'un astfel de om ajunge la putere animalul, își uită de bunăcuviință față de femei, cochetează dur și respingător, își pierde judecata morală și stima ce trebuie să o aibă față de soții săi; e aplicat spre bestialism. 75—80 de procente din atentatele imorale se comit în stare de beție. Dintre 200 indivizi cu boale sexuale, 75 înși le-au câștigat în beție. Cu un cuvânt alcoolul așa zicând execută pe om, pe câțva timp și peste el stăpânesc dorințe animalice. Cumpărătorii de suflete, de asemenea cu ajutorul alcoolului se obicinuesc a-și prinde victimele, nenorocitele fete blăstămate, nu sunt conștii de faptele lor. Când se trezesc sunt prinse în mreje și de rușine rămân acolo unde au ajuns. Dar și așa numiții „prietini buni“, tot cu concursul alcoolului să nizuiesc să ducă la păcat pe vreun soț de al lor. Dacă le-a succes să-l imbete de regulă succede și partea a doua. Compania amețită de alcool — scrie tot medicul de mai înainte — sau cade jertfă femeilor de stradă, ori cercetează în grup vre-o casă de fărădelegi și astfel se molipsesc cu toții de boalele celea mai cumplite. De aceea deschide-ți bine ochii iubite prietino, și vezi pe cine onorezi cu prietinia-ți. Dacă cineva să fâlește cu păcate săvârșite în beție, încunjurâ-l ca pe duhul necurat. Desprețuiește

mândria josnică a unor astfel de oameni. Lauda unor astfel de oameni te umilește numai. Oricine ar avea de gând să te imbete, socotește-l de dușman, fiindcă îți vrea răul. Câți tineri nu și-au plâns faptele din beție, după ce s'au trezit. Arată-ți virtutea în aceea, că nimenea nu te poate duce la fapte bune.

A te îmbăta — aceasta o poate face și cel mai ticălos om. A nu se îmbăta nici când, de aceasta e capabil numai un adevărat bărbat. Apoi, cine nu poate fi silit a aduce jertfă lui Bacchus, acela nici înaintea zeiței Venus nu se va pleaca. Cine s'a convins, că alcoolul e mai tare decât el, lucrul cel mai cuminte ce-l poate face e, că nici când să nu mai bea. Cu taurul numai acela trebuie să înceapă lupta, care îl și poate învinge.

Cine e silit din cauză de morb, pentru anemie sau boală de stomah să bea vin, acela să bea vin vechiu, amestecat cu apă. Acesta beut cu cumpăt nu iritează sistemul nervos.

Vinul nou, apa minerală tot așa te iritează, ca și sarea multă, paprica sau piperul. Dușmanii cei mai mari ai omenirii snt: alcoolul și senzualismul. Acești doi dușmani te conduc la ruină totală materială și morală. Dacă cineva ar putea scăpa omenimea de ruinele cauzate de alcool și senzualism, prin aceasta ar mântui pe oameni de nouă din 10 părți a suferințelor ce-i apasă. De regulă, oamenii iubesc mult prânzurile mari și cinele întinse. Ce e mai mult ospețele acestea așa le aranjază, ca și când petrecerea aceasta ar fi ceva lucru eroic. Pe când în adevăr, omul petrecerilor, e omul cel mai mic, mai neînsemnat. Nici nu se poate închipui, ca un om ce se veselește luminat în fiecare zi, ar fi în stare să se însuflețească, cu atât mai puțin să lucreze pentru scopuri nobile și înalte. Din contră, mâncările prea abundante aduc în iritare natura animalică, fac de se flămânzește bête umane — și foarte adeseori urmează — căderea morală. Cumpătul în mâncare, în beutură, nu este numai o cerință de igienă, ci și pentru viața curată. După amiaza sau cina grasă, ai lipsă de grijă deosebită¹⁾.

¹⁾ Alcoolul e venin nu numai pentru cei ce-l beau, ci și pentru urmași. În Svițera în anul 1900 au fost 9000 idioți. Bezzola a arătat, că cei mai mulți idioți au fost concepuți în timpul după culcul viilor și în carnaval, când e știut, că oamenii consumă mai mult alcool. Celce uzează de dreptul matrimonial în stare de beție, comite crimă în contra copiilor săi; în astfel de cazuri se nasc copii nefericiți. Lucrul stă adecă așa, că omul atunci când bea, îi simțeste efectul în cap. Dar ar greși cine ar crede, că spiritul ar ajunge numai la creeri. În timpul cel mai scurt, spiritul, în urma circulației sângelui ajunge în toate părțile trupului. Simțim ce-i drept efectul alcoolului în cap, fiindcă creerii sunt organele cele mai sensibile. Ori e verbă de un alcoolist ordinar, ori de un om ce numai întâmplător a consumat alcool, întreg organismul e pătruns de spiritul veninos, care a înveninat și celulele de înmulțire. Trebuie să condamnăm, luând în considerare binele copilului — ospețele cele nesfârșite, tot asemenea și călătoriile de plăcere sau căsătorie. Insaș călătorirea cu trenul e ceva enervant. Cu asemenea ocaziuni, beuturile sunt aproape de necunjurat. Nu e mirare apoi, că „contul“ acestei călătorii plăcute, îl plătește copilul prim, dacă nu cu viața, cel puțin cu sănătatea. Și aici se verifică legea lui Dumnezeu, că pedepsește păcatele părinților până la al

Dușmanul vieții curate e și patul prea moale. Părinții iubitori, în privința aceasta, păcătuiesc deja în contra copiilor mici. De desupt pilotă de puf, deasupra pilotă, în tot locul pilotă de puf, atâta e bine, că nu-i mai acoper și fața cu ceva haină caldă și rezultatul unei astfel de creșteri e moleșirea și slăbiciunea în a rezista contra morburilor. Păcătuiesc în contra sănătății proprii acei tineri, cari se culcă pe pilotă, ori se acoper cu pilotă.

Dar un astfel de pat prea călduros, nu e numai nesănătos, ci totodată e și o adevărată ispită spre senzualism. Căldura prea mare agită cu deosebire măduva spinării și prin aceasta se aduc în iritație și organele genitale, a căror nervi trec prin măduva spinării. De aceea un astfel de pat e o adevărată primejdie.

Mai bine e să dormi pe saltea de paie, dar nici decât pe pilotă caldă. Să te acoperi cu țol sau cu plapomă.

În legătură cu patul trebuie să amintesc ceva și despre somn. O condiție principală a sănătății e somnul și încă somnul liniștit. Apoi, ca să dormi bine, e de lipsă să fi obosit, stomahul să nu-ți fie prea îngreunat și să ai un pat bun, cum ți-am amintit mai înainte. Un tinăr, ce crește și se desvoaltă trebuie să doarmă 8—9 ore. Comodizarea în pat, după ce te-ai trezit e foarte primejdiosă. Payot zice: „Putem stat ori ca o regulă fără excepțiune, că orice tinăr, care rămâne în pat mai multă vreme, după ce s'a trezit, cade în păcatele secrete în mod irezistibil. Spune-mi la câte ore te sceli, și eu îți voi spune, că ești păcătos sau ba?“

Îți recomand din punct de vedere moral și igienic să te culci pe partea dreaptă. Dacă trupul poștește și în somn te întorci pe partea stângă. Prin culcatul pe spate se iritează măduva spinării.

E adevărat blăstăm părerea ce dominează în clasele culte, că lucrul corporal nu e compatibil cu un om cult. Și aceasta superstiție stupidă, subtrage pe tineri dela îmbrățișarea meseriilor, ca și când un meseriaș învățat, nu ar fi domn tot așa de bine, ca și un ofician. Frica aceasta de lucru le condamnă pe fete la o viață moleșită și fără lucru.

Va urma.

patrălea neam. Dacă cineva vrea să se convingă, că oare oamenii din o comună se nutresc cu laptele satanei, nici nu e de lipsă să ostenești la crișmă, sau la casele oamenilor, e de ajuns să mergi la școală și de pe față sârmanilor copii, se pot citi păcatele părinților: fața lor palidă, anemică, privirea stupidă toate aceste, acuză foarte grav pe părinți. Mi-ar plăcea să pot striga în urechile tuturor părinților cu puterea trimbiței dela judecata ultimă: din părinți bețivi, sau beți, se vor naște copii neputincioși și aceștia vor pași ca acuzatori înaintea tronului dumnezeesc contra acelor părinți fără suflet. Dacă vrei să-ți petreci, petreceți pe contul tău, dar nu păcătui să-ți nefericești copiii.

Dacă un judecător, s'ar prezenta beat la o pertractare unde e vorba de viața sau moartea unui om, din aceasta s'ar face un scandal mondial și oamenii ar socoti de ceva absurd, ca un om beat să judece peste viața sau moartea semenului său. Ce să zicem acum de omul acela, care se folosește de dreptul căsătoriei în stare de beție, când se decide soarta copilului său?..

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

A apărut în editura C. Sfetea București *Secta patarenă în Balcani și în Dacia Traiană*, împreună cu *istoria Balcanului până la ocuparea lui definitivă prin Osman*; de Isidor Ieșan.

Volumul are o extensiune de 855 pag. are două harte și mai multe ilustrații. Costă 10 lei și se poate comanda și dela *Librăria Seminarială din Balázsfalva—Blaj*.

Tipicul serviciului arhieresc de Ștefan Roșian, profesor seminarial în Blaj. E o lucrare minuțioasă, care ca o contribuție la studiul ritului oriental merită o deosebită luare aminte. Se află de vânzare la librăria seminarială din Blaj și costă — 40 cor.

Istoria vicariatului gr.-catolic al Hațegului de dr. Iacob Radu, canonic în Lugoj. Volumul are o extensiune de 455 pag. și e o conștițioasă și temeinică lucrare. Se află de vânzare la librăria seminarială din Blaj. Costă 5 cor. — pentru România 6 lei.

1. Teologia dogmatică fundamentală de *Dr. V. Suciu prof.*
vol. I. *Apologetica creștină* feo. 5•30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* feo. 5•30

2. Teologia dogmatică Specială.
vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. feo. 7•30 cor. vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* feo. 7•30 reo.

3. Hipnotism și Spiritism 1•50
Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericești pentru biblioteci. — Să află de vânzare la *Librăria sem. teo Blaj—Balázsfalva.*

Se află de vânzare.

Portretul Escelenței Sale *Dr. Y. Mihályi* arhiep. și metropolit de Alba-lulia și Făgăraș, — în mărime 32/48 cm. costă feo. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială.*

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4•30 cor. feo. Mărimea icoanelor 4⁵/₇₀ cm.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Să pot procura altoaie pentru pomii roditori de calitate ireproșabilă pomii roditori și pentru promenați

VITĂ DE VIE
cu rădăcina și altoaie.
Preț curent trimite gratuit.

FISCHER és Tsa
Școala de grădinarit și stabiliment de viticultură.
Proprietari: AMBROS M. Junior și succesorii lui Fischer L.

La societatea comercială „CONSUM” din BLAJ, află aplicare momentană **o calfă și un învățacel** din familie bună, cu 2—3 clase gimnaziale ori reale.
(50) 3—3

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania”

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului
pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață
(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912	K.	5,456,645•67
Capitale asigurate pe viață achitate		5,458,689•43
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912	foc	183.667,241•—
	vieță	11.740,710•—

Fonduri de întemeiere și de rezervă . cor. 2.603,400•—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(13) 72—?

A APĂRUT și se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj:*

ANTOLOGION SAU MINEIUL,

carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților preste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,

TOMUL I. legat în piele, cu copcii face 32 cor.
„ II. III. legat în piele, cu copcii face 78 cor.

Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și cu copcii fac 110 cor. — Toate trei tomurile legate în 2 volume cu călcâiu de piele fac 100 cor.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.